

Warszawskie pomniki twórców kultury w fotografii Marii Laskowskiej

Wypożyczalnia Nr 43 przy ul. Żwiżtojażskiej 5 zaprasza na wystawę pt. *Warszawskie pomniki twórców kultury w fotografii Marii Laskowskiej*.

Spóród licznych stoecznych pomników znajdujących si na warszawskich ulicach, placach i w parkach Autorka wybraa, jako temat ekspozycji, monumenty wybitnych polskich twórców kultury, które jej zdaniem, spacerując po Warszawie warto zobaczyć i poznać bliżej ich historii?

Zarejestrowane technik fotografii pomniki przypominają o ważnych postaciach polskiej literatury, muzyki, malarstwa i architektury, takich jak: Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Cyprian Kamil Norwid, Henryk Sienkiewicz, Stanisław Wyspiański, Eliza Orzeszkowa, Maria Konopnicka, Fryderyk Chopin, Ignacy Jan Paderewski.

Wśród fotograficznych obrazów upamiętnie znalazły się wspomniane powyżej tradycyjne pod względem formy, majestatyczne, statyczne i pełne powagi. Ale Autorka w fotograficznych kadrach pokazuje też mniej konwencjonalne pod względem formalnym monumenty, takie jak: pomnik Bolesława Prusa, Jana Matejki, Jana Zachwatowicza czy Żawczk? ks. Jana Twardowskiego. Do tych bardziej współczesnych należą także rzeźba przedstawiająca Agnieszka Osieck? – podczas pisania tekstów piosenek.

Trudno wyobrazić sobie Warszawę bez jej pomników, bo przecież obok reprezentacyjnych ulic, nowoczesnej architektury, muzeów i zabytków stanowi one ważny element krajobrazu miasta. Przedstawione monumenty są nie tylko dziełami sztuki, atrakcjami turystycznymi, ale także ważnymi symbolami kształtującymi pamięć i tożsamość mieszkańców stolicy Polski. Każdy z nich niesie z sobą określone konotacje i kontekst historyczny. Tworząc pomost między historią a teraźniejszością przekazuje nam wiedzę o osobach i wydarzeniach, a także dramatycznych losach polskich pomników w czasach zaborów i okupacji hitlerowskiej. Fotografie pomników na naszej wystawie przypominają o znaczeniu literatury i kultury w kształtowaniu polskiej tożsamości narodowej. Ci śpiący strażnicy pamięci pełni inspirującą rolę w edukacji i wychowaniu następnych pokoleń.

Naszej ekspozycji, jak zawsze, towarzyszy literatura. Tym razem przygotowaliśmy i wydrukowaliśmy dla naszych Czytelników i odwiedzających bibliotek? Gości wiersze utrwalone na pomnikach poetów, m. in.: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Cypriana Kamila Norwida, Marii Konopnickiej, ks. Jana Twardowskiego i Agnieszki Osieckiej.

W imieniu Autorki wystawy pani Marii Laskowskiej i Zespołu Bibliotekarzy Wypożyczalni 43 bardzo serdecznie zapraszamy wszystkich Państwa do obejrzenia wystawy i odwiedzenia Biblioteki przy ul. Żwiżtojażskiej 5.

Maria Laskowska, autorka zdjęć, jest absolwentką filologii polskiej Uniwersytetu Warszawskiego, redaktorką wydawnictw książkowych, autorką publikacji i serii wydawniczych oraz wystaw fotograficznych: *Nadmorskie pejzaże*, *Uroda Bałtyku*, *Efez – perła Wybrzeża Egejskiego*, *Gin?ca Polska* (wystawa zbiorowa), *Grecja – Olimp i Meteory*, *Zrodzony z ruin i jeszcze piękniejszy – Rynek Starego Miasta w Warszawie*. Otrzymała wyróżnienia w konkursach fotograficznych: *Fotki z podróży* (2011) oraz *Parki i ogrody Warszawy* (2013).

W czasach studenckich śpiewała w Chórze Akademickim UW. Od ponad 20 lat kontynuuje muzyczną pasję w Chórze Amici Canentes, utworzonym przez byłych chórzystów UW. Jest jednym z członków zarządu Towarzystwa Przyjaciół Chóru UW i jego kronikarzem.

O celu wystawy *Warszawskie pomniki twórców kultury* mówi: „Pragniemy przypomnieć wybitnych polskich twórców – literatów, muzyków, malarzy, architektów – utrwalać na warszawskich pomnikach, m.in.: Mickiewicza, Słowackiego, Norwida, Sienkiewicza, Prusa, Wyspiańskiego, Orzeszkową, Jeromskiego, Chopina, Paderewskiego, Moniuszkę, Matejkę, Zachwatowicza, Osiecką. Poświęcone im monumenty są nie tylko dziełami sztuki, ale przede wszystkim ważnymi symbolami pamięci i uhonorowania. Są też uczczeniem tych wielkich twórców, którzy kształtowali tożsamość miasta, należą do jednocześnie do panteonu polskiej kultury.”

1. Adam Mickiewicz, Krakowskie Przedmie?cie

1. Adam Mickiewicz, Krakowskie Przedmie?cie

2. Juliusz S?owacki, pl. Bankowy

2. Juliusz S?owacki, pl. Bankowy

3. Henryk Sienkiewicz, ?azienki Królewskie

3. Henryk Sienkiewicz, ?azienki Królewskie

4. Bolesław Prus, Krakowskie Przedmieście

4. Bolesław Prus, Krakowskie Przedmieście

5. Cyprian Kamil Norwid, ?azienki Królewskie

5. Cyprian Kamil Norwid, ?azienki Królewskie

6. Stanisław Wyspiański, Żyzienki Królewskie

6. Stanisław Wyspiański, Żyzienki Królewskie

7. Stefan ?eromski, Saska K?pa

7. Stefan ?eromski, Saska K?pa

8. Maria Konopnicka, Ogród Saski

8. Maria Konopnicka, Ogród Saski

9. Eliza Orzeszkowa, Park Praski

9. Eliza Orzeszkowa, Park Praski

10. Agnieszka Osiecka, Saska K?pa

10. Agnieszka Osiecka, Saska K?pa

11. Ks. Jan Twardowski, przy kościele Wizytek

11. Ks. Jan Twardowski, przy kościele Wizytek

12. Jan Matejko, ul. Puławska

12. Jan Matejko, ul. Puławska

13. Stanisław Moniuszko, pl. Teatralny

13. Stanisław Moniuszko, pl. Teatralny

14. Wojciech Bogusławski, pl. Teatralny

14. Wojciech Bogusławski, pl. Teatralny

15. Jan Zachwatowicz, Mi?dzymurze

15. Jan Zachwatowicz, Mi?dzymurze

16. Leon Schiller, przed Teatrem Polskim

16. Leon Schiller, przed Teatrem Polskim

17. Ignacy Jan Paderewski, Park Ujazdowski

17. Ignacy Jan Paderewski, Park Ujazdowski

18. Fryderyk Chopin, ąazienki Królewskie

1. Adam Mickiewicz (1798-1855)

Neoklasycystyczny monument na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie, zaprojektowany przez Cypriana Godebskiego i odsłonięty w stulecie urodzin największego polskiego wieszczą 24 grudnia 1898 r. Zniszczony po upadku Powstania Warszawskiego. Po wojnie odtworzony według projektu Cypriana Godebskiego przez Jana Szczepkowskiego i odsłonięty w 1950 r. Godebski przedstawił wieszczą w pozycji stojącej z prawą ręką na sercu, z zawieszonym paszczem na lewym ramieniu. Na tablicy umieszczono napis: "Adamowi Mickiewiczowi – Rodacy 1898".

2. Juliusz Słowacki (1809-1849)

Monument odsłonięto w 2001 r. na placu Bankowym. Składa się z rzeźby wykonanej z brązu, przedstawiającej poetę w długiej szacie. Granitowy cokół opatrzony jest napisem: "Juliusz Słowacki 1809-1849 Wieszczowi Rodacy".

Autorem pomnika wykonanego w 1932 r. jest Edward Wittig. Wybór lokalizacji nie był przypadkowy; Słowacki mieszkał w pobliżu placu Bankowego i przez kilka lat pracował jako aplikant w Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu w budynku obecnego Ratusza.

3. Henryk Sienkiewicz (1846-1916)

Pomnik noblisty znajduje się w ąazienkach Królewskich. Upamiętnia wieloletnie związki pisarza z Warszawą, który mieszkał w stolicy latach 1858-1876, a ąazienki były jego ulubionym miejscem spacerów. Rzeźba przedstawia pisarza w pozycji siedzącej, upuszczającego trzy kartki rękopisu. Boki pomnika pokryte są paskorzeźbionymi płomieniami, które symbolizują burzliwe dzieje Polski, opisane w „Trylogii”. Postać pisarza została odlana z brązu, cokół wykonano z dolnośląskiego sjenitu. Autorem rzeźby jest Kazimierz Gustaw Zemła, a fundatorami są Zbigniew i Janina Porczyści. Monument odsłonięto 5 maja 2000 r.

4. Bolesław Prus (1847-1912)

Pomnik najbardziej warszawskiego z warszawskich pisarzy, autorstwa Anny Kamińskiej-Łapińskiej, odsłonięto 15 stycznia 1977 r. Postać pisarza przedstawiona w charakterystycznej pozie (pochylona do przodu, zaokrąglona do tyłu ręce z nieodczynną łaseczką) wykonana jest z brązu i stoi na granitowej płycie. Rzeźba znajduje się w pobliżu skrzyżowania Krakowskiego Przedmieścia i ulicy Karowej. Przed wojną w tym miejscu stała kamienica, w której mieściła się redakcja oraz drukarnia „Kuriera Warszawskiego”. Bolesław Prus był jednym z jego redaktorów, prowadzącym rubrykę „Kroniki Tygodniowe”.

5. Cyprian Kamil Norwid (1821-1883)

Pomnik „czwartego wieszczą” znajduje się w ąazienkach Królewskich, w pobliżu ąwiśtyni Sybilli. Odsłonięty został w 2006 r., w 185. rocznicę urodzin poety.

Umieszczona na granitowym cokole kamienna rzeźba, będąca repliką dzieła Julii Keilowej, artystki okresu międzywojennego, przedstawia poetę w półpostaci, pogrążonego w zadumie, z prawą ręką na piersi i lekko pochyloną głowę. Na cokole wyryto cytat z jego poematu „Promethidion”: *Cóż wiesz o piękności?...* *Kształtem jest miłości.*

6. Stanisław Wyspiański (1869-1907)

Popiersie Stanisława Wyspiańskiego znajduje się w ąazienkach Królewskich, w pobliżu Amfiteatru. Jest repliką rzeźby wykonanej przez Apolinarego Gęrowskiego (1884–1945). Autor wzorował się na autoportretach Wyspiańskiego, stylizując rzeźbę w duchu secesji. Na piersi wyryto sygnaturę (inicjały SW), którego artysta znakował swoje dzieła.

Uroczystość odsłonięcia pomnika odbyła się w 2004 r. Ustawienie popiersia dramaturga krakowskiego na terenie Żazienek wiąże się z twórczością literacką Wyspiańskiego, inspirowaną jego wizytą w Żazienkach w 1898 r. Rezultatem fascynacji klimatem Żazienek był dramat „Noc listopadowa”.

7. Stefan Żeromski (1864-1925)

Pomnik znajduje się na Saskiej Kępie, przy placu Przymierza, u zbiegu ulic Francuskiej i Zwycięzców. Autorem jest rzeźbiarz Stanisław Sikora, mieszkaniec Saskiej Kępy.

Pomnik przedstawia spłódnioną, nadnaturalnej wielkości głowę Stefana Żeromskiego, ustawioną na kamiennym cokole, ozdobionym jasnymi granitowymi płytami.

Odsłonięcia dokonała córka pisarza Monika Żeromska w 1987 r. Pierwotnie rzeźba znajdowała się przed nieistniejącym już kinem Sawa.

8. Maria Konopnicka (1842-1910)

Pomnik Marii Konopnickiej, znajdujący się w północno-zachodniej części Ogrodu Saskiego, odsłonięty został w 1966 r. w 124. rocznicę urodzin poetki.

Powstał z inicjatywy dzieci z Kalisza, które za pośrednictwem dwutygodnika „Płomyk” zebrały na upamiętnienie autorki w sjenicie ok. 600 tys. zł. Rzeźba autorstwa Stanisława Kulona przedstawia siedzącą postać pisarki z bukietem kwiatów, na niskim cokole. Poniżej widnieje napis: „Marii Konopnickiej – dzieci”.

9. Eliza Orzeszkowa (1841-1910)

Pomnik autorki „Nad Niemnem”, usytuowany w Parku Praskim, przy głównej alei. Brązowe popiersie autorstwa Henryka Kuny zostało wykonane w 1908 r. na cokole licowanym płytami szarego granitu.

Pomnik odsłonięto w 1938 r. przy trakcie warszawsko-praskim, który prowadzi do Grodna. W uroczystości brał udział prezydent Stefan Starzyński. Pomnik szczeliwie przetrwał II wojnę. Po renowacji wrócił na swe dawne miejsce w 2003 r. Na cokole jest napis: „Eliza Orzeszkowa 6.06.1841 – 18.05.1910. Społeczność ludzka trwa tylko przez sprawiedliwość. Wierz, że nienawiści umilkną.”

10. Agnieszka Osiecka (1936-1997)

Agnieszka Osiecka przez całe życie była związana z Saską Kępą. Pomnik poetki, autorstwa Teresy i Dariusza Kowalskich, odsłonięto w maju 2007 r. i ustawiono u zbiegu ulic Francuskiej i Obrońców.

Wykonana z brązu rzeźba przedstawia postać pisarki siedzącą przy kawiarnianym stoliku, na którym leżą porozrzucone kartki z tekstami jej piosenek.

Pomnik został ustawiony przed kawiarnią, co sprawia o wrażenie, jakby stolik, przy którym siedzi artystka, znajdował się w kawiarnianym ogródku. Po latach miejsce kawiarni zajęł sieciowy sklep spożywczy. Czyżby mieszkańcy chcieli aby przenieść pomnik w inne, bardziej godne miejsce...

11. Ks. Jan Twardowski (1915-2006)

Pomnik znajduje się przy Krakowskim Przedmieściu w pobliżu kościoła sióstr Wizytek. Autorem rzeźby plenerowej wykonanej w brązie jest rzeźbiarz Wojciech Gryniewicz. Fundatorem pomnika odsłoniętego w 2013 r. jest Instytut Papieża Jana Pawła II i Zwierzek Powstańców Warszawskich. Pomnik przedstawia ks. Twardowskiego siedzącego na ławeczce. Przechodnie mogą przysiąść obok rzeźby poety i po naciśnięciu specjalnego klawisza posłuchać wierszy, które czyta sam ksiądz. Na ławeczce widnieje napis – fragment jednego z poematów: „Można odejść na zawsze, by stale być blisko. Ks. Jan Twardowski.”

12. Jan Matejko (1838-1893)

Pomnik jednego z najwybitniejszych w dziejach Polski malarzy historycznych, batalistycznych, historiozofa, reprezentanta polskiej myśli niepodległościowej usytuowany jest przy ul. Puławskiej, przy parku Morskie Oko. Rzeźba przedstawia stojącego na cokole Jana Matejkę z paletą i pędzlem odsłonięto 3 maja 1994 r. Rok później pomnik uzupełniono o siedzącego przy cokole Stańczyka. Inicjatorem ustawienia pomnika było Towarzystwo Opieki nad Zabytkami. Autorem projektu jest Marian Konieczny.

13. Stanisław Moniuszko (1819-1872)

Monument upamiętniający ojca opery narodowej usytuowany jest na placu Teatralnym, przed prawym skrzydłem Teatru Wielkiego. „Bliźniaczy” w konwencji artystycznej do stojącego opodal pomnika Wojciecha Bogusławskiego przedstawia postać Stanisława Moniuszki opartego na lirze korbowej, symbolu polskiej muzyki ludowej. Kompozytor ubrany jest w długą płaszcz narzucony na surdut, pod ręką trzyma okadkę z nutami. Granitowy cokół ozdabiają paskorzęby grajków z kapeli góralskiej. Autorem tego upamiętnienia, podobnie jak pomnika Wojciecha Bogusławskiego, jest Jan Szczepkowski (1878-1964), jeden z najwybitniejszych polskich artystów rzeźbiarzy, tworzących w stylu art deco. Pomnik zniszczony w czasie wojny, został zrekonstruowany przez autora i odsłonięty w 1965 r.

14. Wojciech Bogusławski (1757-1829)

Pomnik przedstawiający odlaną ze spłuc postać ojca teatru polskiego usytuowany jest na placu Teatralnym od ulicy Wierzbowej. Odsłonięty został 27 września 1936 r. przez prezydenta Stefana Starzyńskiego. Cztery rzeźbione wypełniające kompozycje figuralne symbolizujące elementy rzemiosła aktorskiego: głos, literaturę, gest, charakteryzację. Autorem tego upamiętnienia jest Jan Szczepkowski. Pomnik ufundował Związek Artystów Scen Polskich. W 1944 r. został przez Niemców wysadzony w powietrze. Odsłonięcie zrekonstruowanego przez autora monumentu nastąpiło 17 stycznia 1965 r.; jego fundatorem był Społeczny Fundusz Odbudowy Stolicy. Cokół został wykonany (podobnie jak w pomniku Stanisława Moniuszki) z różowego granitu pochodzącego z rozebranego w 1926 r. soboru Aleksandra Newskiego na placu Saskim.

15. Jan Zachwatowicz (1900-1983)

Pomnik został odsłonięty w 2021 r. na Międzymurzu Piotra Biegańskiego, u zbiegu pl. Zamkowego i murów obronnych w 121. rocznicę urodzin wybitnego architekta, prof. Jana Zachwatowicza. Skromny monument nie stoi na cokole. Profesor idzie wolnym krokiem spoglądając na Zamek Królewski, którego odbudowę kierował w latach 70.

Na tablicy widnieje napis: „1900-1983 Jan Zachwatowicz architekt odbudowanej Warszawy”. Autorem pomnika jest rzeźbiarz Karol Badyna. Inicjatorem upowszechniania pamięci Jana Zachwatowicza było Towarzystwo Przyjaciół Warszawy.

16. Leon Schiller (1887-1954)

Pomnik Leona Schillera – wybitnego twórcy teatralnego, pedagoga, krytyka, reżysera, kompozytora teoretyka i organizatora teatru w powojennej Polsce – znajduje się przy ul. Karasia, róg ul. Obojętnej przy budynku Teatru Polskiego. Brązowe popiersie zostało wykonane przez Mariana Wnuka w 1961 r. Monument odsłonięto w listopadzie 1988 r. w stulecie urodzin Leona Schillera.

17. Ignacy Jan Paderewski (1860-1941)

Monument wielkiego polskiego pianisty, kompozytora, polityka, męża stanu, jednego z twórców polskiej niepodległości znajduje się przy wejściu do Parku Ujazdowskiego.

Odlana w 1939 r. rzeźba musiała zostać ukryta z powodu wybuchu wojny, potem przez wiele lat stała na dziedzińcu Muzeum Narodowego. W 1978 r. została ustawiona przy ul. Okólnik w pobliżu Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej, a dopiero w 1985 r. stanęła na obecnym miejscu. Wykonany z brązu pomnik ustawiony jest na niewysokim kamiennym postumencie. Jego autorem jest Michał Kamieński.

18. Fryderyk Chopin (1810-1849)

Pomnik Fryderyka Chopina w Łazienkach to najbardziej znany na świecie polski monument. Jego autorem jest znany malarz i rzeźbiarz przełomu XIX i XX w., Wacław Szymanowski. Upamiętnienie miało powstać w 100 rocznicę urodzin Chopina przypadającą w 1910 r. Rzeźba stanęła jednak dopiero w 1926 r., kilka lat po odzyskaniu przez Polskę niepodległości.

Pomnik, wykonany z brązu, przedstawia kompozytora siedzącego pod wierzbą pachnącą. Chopin został ukazany jako szukający natchnienia muzyk – lekko odchylony, z przymkniętymi oczami, prawą ręką unoszącą w powietrzu, jakby nad klawiaturą niewidzialnego fortepianu. Całość kompozycji kojarzy się z monumentalną harfą. W 1940 r. pomnik zniszczyli niemieccy okupanci. Jego rekonstrukcja została odsłonięta 11 maja 1958 r.